

קוֹנְטְרַס

בַּעַל תְּשׁוּבָה

יְגִלָּה נִזְרָאוֹת נִפְלְאוֹת בְּמַעֲלוֹת הַתְּשׁוּבָה, וַיַּעֲזֹר
וַיַּחֲזִיק אֶת כָּל הַבָּא לַחֲזוֹר בְּתְשׁוּבָה, וַיִּתֵּן לוֹ עֲצוֹת
קְלוֹת אִיךָ לְהַחֲזִיק מֵעַמֵּד, וְלֹא לְהִשָּׁבֵר מִשׁוּם דְּבַר
שֶׁבְעוֹלָם.

*

בְּנוֹי וּמִסְדַּ עַל-פִּי דְבָרֵי
רַבְּנֵי הַקְּדוֹשׁ וְהַנּוֹרָא, אוֹר הַגְּנוּז וְהַצָּפוֹן
בוֹצִינָא קְדִישָׁא עֲלָאָה, אֲדוּנְנוּ, מוֹרְנוּ וְרַבְּנֵינוּ
רַבֵּי נַחֲמָן מְבַרְסֶלֶב, זְכוּתוֹ יִגָּן עָלֵינוּ.

וְעַל-פִּי דְבָרֵי תַלְמִידוֹ, מוֹרְנוּ
הַקְּדוֹשׁ, אוֹר נִפְלָא, אֲשֶׁר כָּל רֵז לֹא אָנִים לִיה
רַבֵּי נִתָּן מְבַרְסֶלֶב, זְכוּתוֹ יִגָּן עָלֵינוּ,

וּמִשְׁלַב בְּפִסּוּקֵי תוֹרָה, נְבִיאִים, כְּתוּבִים וּמֵאֲמָרֵי
חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים מְגַמְרָא וּמְדַרְשִׁים וְזֵהר הַקְּדוֹשׁ.

*

הוֹבָא לְדָפוּס עַל-יְדֵי
חֲסִידֵי בְרֶסֶלֶב
עִיה "ק יְרוּשָׁלַיִם תּוֹכֵב" א

מוהרא"ש נ"י אָמַר, שְׁפַל בְּעַל תְּשׁוּבָה
צָרִיף רַחֲמִים רַבִּים שְׁלֹא יִשְׁבְּרוּ אוֹתוֹ,
וְלֹא יִפְּלוּ אוֹתוֹ בַּחֲזָרָה אֶל תּוֹף הַטְּמָאָה,
וְהַזְהָמָה שֶׁהִיָּה שָׁם, כִּי בְּנִקְל לְהַפִּיל בְּעַל
תְּשׁוּבָה בַּחֲזָרָה, וְלִכֵּן כָּל בְּעַל תְּשׁוּבָה
צָרִיף לְהִתְחַזֵּק מְאֹד כָּל יְמֵי חַיָּו, וְלֹא
יִתְפַּעַל מִשׁוּם בְּרִיָּה שְׁבַעוּלָם רַק יִחְזִיק
מֵעַמָּד.

(אמרי מוהרא"ש, חלק ב', סימן תקעא)

קוֹנְטָרַס

בַּעַל תְּשׁוּבָה

.א

צָרִיךְ שֶׁתִּדַע, אֶהוּבִי, אַחֵי הַיָּקָר, אֲשֶׁר מְדַרְגֶת
הַתְּשׁוּבָה הִיא הַמְדַרְגָה הַגְבוּהָה בְּיוֹתֵר לְזָכוֹת אֵלֶיהָ
בְּזֶה הָעוֹלָם, עַד שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְדוּשִׁים (בְּרֻכּוֹת
לד:): "מָקוֹם שֶׁבַעֲלֵי תְּשׁוּבָה עוֹמְדִים, שָׁם אֵין
צַדִּיקִים גְּמוּרִים עוֹמְדִים", עַיִן שָׁם; וְהַטַּעַם כִּי מִי
שֶׁעָבַר עַד עַכְשָׁו עֲבָרוֹת, וְנָפַל לְמָקוֹם שֶׁנָּפַל, וְנִכְשָׁל
בְּמָה שֶׁנִּכְשָׁל, רַחֲמָנָא לְצַלָן, וּבִפְרָטִיּוֹת מִי שֶׁכָּבַר
נִשְׁקַע בְּזֶה־מַת מַעֲשָׂיו הָרָעִים וְהַמְרִים, כָּל אֶחָד כְּפִי
בְּחִינָתוֹ וְעִנְיָנו, וּכְבָר נִתְרַגַּל בְּרַע שָׁלוֹ, וְעַכְשָׁו
כְּשָׁבָא לְשׁוֹב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, הוּא מְנַתֵּק עֲצָמוֹ מִן
הַחֲשָׁךְ שֶׁנִּמְצָא שָׁם וְכוּ' — אֵל הָאוֹר, זֶה יָקָר מְאֹד

מֵאֵד בְּעֵינָיו יִתְבַּרֵּךְ, מֵאַחַר שֶׁגַּם בְּשֵׁאוֹל תַּחֲתִית
 וּמִתַּחֲתָיו שֶׁהוּא נִמְצָא שָׁם, גַּם מִשָּׁם הוּא מִתְחִיל
 לְהִמְשִׁיךְ עֲצָמוֹ אֵלָיו יִתְבַּרֵּךְ, וְלִהְיֶיךָ עַל עֲצָמוֹ אוֹרוֹ
 יִתְבַּרֵּךְ, זֶה לֹא יָכוֹל לְהִרְאוֹת שׁוֹם צְדִיק גָּמוּר; כִּי
 כָּל צְדִיק עוֹבֵד אֶת הַשֵּׁם יִתְבַּרֵּךְ מִנְעוּרָיו כְּפִי מִצְבוֹ
 וּמִדְּרָגָתוֹ וְשֵׁרֵשׁ נִשְׁמָתוֹ, וּמֵאִיר אוֹרוֹ יִתְבַּרֵּךְ
 בְּעוֹלָם, כִּי עַל-יְדֵי קִיּוֹם כָּל מִצְוָה מִמִּצְוֹתָיו
 יִתְבַּרֵּךְ, וְכֵן עַל-יְדֵי כָּל לְמוּד מִלְמוּדֵי הַתּוֹרָה
 הַקְּדוּשָׁה: מְקַרָּא, מִשְׁנָה, גְּמָרָא, מְדֻרָּשׁ וְכוּ' וְכוּ',
 וְכֵן עַל-יְדֵי כָּל דְּבוּר תְּפִלָּה שֶׁמִּתְפַּלֵּל אֵלָיו יִתְבַּרֵּךְ,
 הוּא מוֹרִיד וּמְשַׁרְהָ אֶת הַשְּׂכִינָה בְּעוֹלָם, עַד הַמָּקוֹם
 שֶׁהוּא עוֹמֵד שָׁם, וְלֹא יוֹתֵר, אֲבָל זֶה שֶׁנִּפְלַ כְּבָר
 בְּעֵמֶק רַע כְּזֶה, וְנִמְשָׁךְ אַחֵר יִצְרוּ הָרַע, וְהִחֲשִׁיךְ אֶת
 כָּל הַמָּקוֹם סְבִיבוֹ, וּמְרִים וְרָעִים לוֹ הַחַיִּים עַד
 מְאֹד, עַד שֶׁנִּדְמָה לוֹ כְּאִלוֹ אֲבָדָה תִּקְוָתוֹ וּמְנוּסוֹ,
 וּמִתְיַאֵשׁ לְגַמְרֵי מַחֲיָיו, וְעוֹלוֹת לוֹ מִחֲשָׁבוֹת שֶׁל
 הַתְּאַבְדוֹת, רַחֲמָנָא לְצַלֵּן, וַיִּקָּא כְּשֶׁהוּא מִתְעוֹרֵר
 מִמָּקוֹם רַחוֹק כְּזֶה לְהִמְשִׁיךְ אֶת עֲצָמוֹ אֵלָיו יִתְבַּרֵּךְ,
 אֲזִי מוֹרִיד אֶת הַשְּׂכִינָה גַּם בְּמָקוֹם נִמְךָ כְּזֶה שֶׁהוּא
 נִמְצָא שָׁם, וּמְגִלָּה אֲשֶׁר גַּם בְּאִלוֹ הַמָּקוֹמוֹת

הִירוּדִים וְהַפְּחוּתִים וְהַנְּפוּלִים וְהַחֲשׂוּכִים וְכוּ', גַּם שָׁם מֵאִיר אֲוֵרוֹ יִתְבָּרֵךְ, וְגוֹרֵם שְׂגָם נְשָׁמוֹת אַחֲרוֹת, שְׂגָם-כֵּן מִנְּחוֹת בְּאוֹתוֹ הֵרַע שֶׁהוּא נִמְצָא שָׁם, גַּם הֵם יִשׁוּבוּ בַתְּשׁוּבָה, וְעַל-כֵּן מֵעֲלָתוֹ גְּבוּהָהּ מְאֹד מְאֹד, וּבְמָקוֹם שֶׁהוּא נִמְצָא, אַף פַּעַם לֹא יִהְיוּ נִמְצָאִים שָׁם צַדִּיקִים, כִּי לְעוֹלָם לֹא יָרְדוּ שָׁם, חַס וְשָׁלוֹם, וְעַל-כֵּן מִי יֵרַחֵם עַל אֱלוֹ הַמִּנְחִים בְּשֵׁאוֹל תַּחֲתִית וּמִתְחַתִּיו. וְעַכְשָׁיו כְּשֶׁאַתָּה מִתְעוֹרֵר בַּתְּשׁוּבָה לַחֲזוֹר אֵלָיו יִתְבָּרֵךְ מִמָּקוֹם שֶׁנִּפְלְתָה שָׁם, שֶׁהוּא מָקוֹם מְזוּהָהּ וּמְלַכְלָךְ בְּיוֹתֵר, רַחֲמָנָא לְצַלְן — נְאוּף, חֲלוּל שַׁבַּת-קִדְשׁ, אֲכִילַת טְרֵפוֹת וּנְבִלוֹת וּפְרִיקַת עַל לְגַמְרֵי וְכוּ' וְכוּ', וְאַתָּה מִתְעוֹרֵר מִמָּקוֹמְךָ לְשׁוּב בַּתְּשׁוּבָה, עַל-יְדֵי-זֶה לֹא רַק שֶׁאַתָּה שָׁב, אֲלָא אַתָּה עוֹשֶׂה הַתְּעוֹרְרוֹת גְּדוֹלָה בְּאַלְפֵי אֲלָפִים נְשָׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, שְׂגָם-כֵּן מִנְּחוֹת בְּאוֹתוֹ הֵשֵׁאוֹל שֶׁאַתָּה נִמְצָא שָׁם, וְעַל-כֵּן מֵעֲלָתְךָ גְּבוּהָהּ מְאֹד מְאֹד, וְאַתָּה צָרִיךְ לְהִתְחַזֵּק בְּזֶה בְּעֲצָמוֹ שֶׁאֵיךְ שֶׁהוּא, אֲפֹלוֹ שֶׁאַתָּה עֲדִין אֵיךְ שֶׁאַתָּה עֲדִין, עַל-כָּל-פְּנִים בְּזֶה שֶׁנִּתְעוֹרַרְתָּ כְּבָר בַּתְּשׁוּבָה, בְּזֶה אַתָּה מִתְעוֹרֵר עוֹד נְשָׁמוֹת שֶׁנִּמְצְאוּ בְּאוֹתוֹ הַמָּקוֹם שֶׁאַתָּה

בַּעַל הַשׁוּבָה

י

נמצא. וזו כּוֹנֵנֶת מֵאִמְרָם (יומא פו:): גְּדוּלָה תְּשׁוּבָה,
שְׁבִיבִיל יְחִיד שְׁעֵשֶׂה תְּשׁוּבָה, מוֹחֲלִין לְכָל הָעוֹלָם
כֵּלּוּ; הֵינּוּ אִם נִדְמָה לָּךְ שְׂאֵתָה הִרְשַׁע הַגָּדוֹל בְּיוֹתֵר
בְּעוֹלָם, וְעִבְרָתָ, רַחֲמָנָא לְצַלָן, עַל כָּל הַתּוֹרָה כְּלָה,
צָרִיךְ שְׂתַדַּע אֶהוּבִי, אָחִי, שְׁכַל הַעֲתִיקָה וְהַעֲתִיקָה
שְׂאֵתָה נִעְתָק אֵלָיו יְתַבְרָךְ, זֶה יָקָר מְאֹד מְאֹד בְּעֵינָיו
יְתַבְרָךְ, וְאִם תַּעֲשֶׂה תְּשׁוּבָה בְּאַמֶּת, אָזִי לֹא רַק
לְעֲצֻמָּךְ תִּגְרָם טוֹב, וְיִמְחָלוּ לָּךְ עַל עֲוֹנוֹתֶיךָ, אֲלֹא
אֵתָה יְכוֹל לְגָרָם טוֹב, וְיִמְחָלוּ לְעֲוֹנוֹת שֶׁל כָּל
הָעוֹלָם כֵּלּוּ; וְעַל-כֵּן אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוּשִׁים
(קְדוּשִׁין מ:): לְעוֹלָם יִרְאֶה אָדָם עֲצָמוּ כְּאֵלוּ חֻצִּיו
חִיב וְחֻצִּיו זְכָאִי, עֲשֶׂה מִצְוָה אַחַת — אֲשֶׁרִיו,
שֶׁהַכְרִיעַ אֶת עֲצָמוֹ וְאֵת כָּל הָעוֹלָם לְכַף זְכוּת, עֵבֶר
עִבְרָה אַחַת — אוֹי לוֹ, שֶׁהַכְרִיעַ אֶת עֲצָמוֹ וְאֵת כָּל
הָעוֹלָם לְכַף חוֹב, שְׁנֵאָמַר (קְהֵלֶת ט, יח): "וְחוּטָא
אֶחָד יֵאבֵד טוֹבָה הַרְבֵּה", בְּשִׁבִיל חֻטָא יְחִידִי
שְׁעֵשֶׂה זֶה, אֵבֵד מִמֶּנּוּ וּמְכַל הָעוֹלָם טוֹבָה הַרְבֵּה,
עֵין שָׁם; וְאָמְרוּ בִּזְהַר הַקְּדוּשׁ (פְּרָשַׁת בֵּא מֵב): לְעוֹלָם
יִרְאֶה אָדָם עֲצָמוֹ כְּאֵלוּ כָּל הָעוֹלָם כֵּלּוּ תְּלוּי בּוֹ,
עֵין שָׁם; וְעַל-כֵּן בָּזָה שְׂתִּשׁוּב אֵתָה בְּתִשׁוּבָה, עוֹד

תעורר בתשובה את כל העולם כולו, ותמשיך
השפעות טובות ורחמים רבים לכל העולם כולו.

ב.

ועל-כן מי שרוצה לעורר לבבו בתשובה,
ולחזור אליו יתברך, אל יתיאש ויאמר: "מאחר
שכבר כל-כך נשקעתי בכל מיני חטאים ועוונות
ופשעים, ועשיתי מעשים אשר לא יעשו, רחמנא
לצלן, ועברתי כבר על כל התורה כלה פעמים אין
מספר וכו', ואם-כן מה תועיל תשובתי?!" אל
יאמר זאת, אדרבה איש כזה שכבר עבר על כל
התורה כלה זה ימים ושנים, ואין עוד עברה
בעולם שלא עבר עליה, ובפרטיות פגם הברית —
כל מיני חטאים של נאוף, שקוץ, ערם, תעוב,
לכלוף וכו' וכו', כשיחזור אליו יתברך, יהיה נעשה
רעש גדול בכל העולמות כלם: "אדם מגשם
ורחוק כזה, שלכלך את עצמו כל-כך זה ימים
ושנים בחטאים ועוונות, והרעיל את עצמו עם
מאכלות אסורים — נבלות וטרפות וכו', חוזר
עכשו בתשובה". זה חשוב מאוד מאוד למעלה בכל

העולמות כלם. וכמוכא (בזהר הקדוש, יתרו ט.): כד
אָתִי יִתְרוֹ שְׁהִיָּה כְּמֹר, עוֹבֵד לְכֹל הָעֲבוֹדוֹת הַזְרוֹת
שְׁבַעֲוֹלָם וְחִזֵּר בְּתִשׁוּבָה, וְאָמַר (שְׁמוֹת יח, יא): "עֲתָה
יִדְעֵתִי כִּי גָדוֹל ה' מְכַל הָאֱלֹהִים" וְכוּ', כְּדִין אֲתִיקֵר
וְאֲתַעֲלֶא שְׁמָא עֲלָאָה וְכוּ'; נִתְעַלָּה שְׁבַחוֹ שֶׁל
הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא בְּכֹל הָעוֹלָמוֹת. וְאָמַר רַבֵּנוּ ז"ל
(לְקוּיטֵי-מוֹהֲר"ן, חֵלֶק א', סִימָן י'), שְׁזָה עֵקֶר גְּדֻלָּתוֹ שֶׁל
הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, שְׁגַם הָרַחוּקִים מִמֶּנּוּ יִתְבַּרֵּךְ
מְאֹד, גַּם הֵמָּה יִתְקַרְבוּ לְעֲבוֹדָתוֹ יִתְבַּרֵּךְ, וּבְזָה
נִתְעַלָּה וְנִתְיָקֵר שְׁמוֹ יִתְבַּרֵּךְ בְּכֹל הָעוֹלָמוֹת לְמַעְלָה
וּלְמַטָּה, כִּי מִתְפָּאֲרִים בְּכֹל הָעוֹלָמוֹת: "רְאוּ פְלוֹנֵי
בְנֵי, שְׁהִיָּה כְּבָר בְּמָקוֹם שְׁהִיָּה, וְעַכְשָׁו הִתְנַחֵם עַל
מַעֲשָׂיו, וּמִתְחַרֵּט וְשָׁב אֵלַי, אֵיזָה יְפִי אֵיזָה יֵקֵר
הוּא" וְכוּ'; וְעַל-כֵּן אֵל לְאָדָם לִיֵּאֵשׁ אֶת עֲצָמוֹ
מְלֵה־תִקְרַב לְעֲבוֹדַת הַשֵּׁם יִתְבַּרֵּךְ, מִחֲמַת שְׁנִתְרַחַק
מִמֶּנּוּ יִתְבַּרֵּךְ, עַל-יְדֵי חֲטָאֵיו הַמְרֻבִּים, אֲף שְׁהִרְבָּה
לַעֲשׂוֹת הַרַע, חַס וְשְׁלוֹם, יָמִים וְשָׁנִים רְצוּפִים, כִּי
אֲדַרְבָּה מִמֶּנּוּ דִיקָא יִתְעַלָּה וְיִשְׁתַּבַּח וְיִתְגַּדֵּל כְּבוֹדוֹ
יִתְבַּרֵּךְ בְּיוֹתֵר, וְכֹל מֵה שְׁמַרְגִּישׁ אֶת עֲצָמוֹ נִמְדָּ
וּמְרַחֵק בְּיוֹתֵר, אִם רַק יִחֲזֵר בְּאַמַּת אֱלֹוֹ יִתְבַּרֵּךְ,

בַּעַל הַשׁוּבָה

יג

יַעֲלֶה יוֹתֵר שְׁעֵשׂוּעִים לְמַעַלָּה בְּכָל הָעוֹלָמוֹת, וַיֵּצְאוּ
כְּרוּזִין לְפָנָיו בְּכָל הָעוֹלָמוֹת: "הִבּוּ יָקָר לְבַרְיָה
רְחִימָא דְקַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, [תָּנּוּ יָקָר לְבַן הָאֱהוּב
שֶׁל הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא], וְאִם הָיִיתָ יוֹדֵעַ אֶת גְּדֹל
הַשִּׁבְחָה וְהַשְׁעֵשׂוּעִים שֶׁאַתָּה גּוֹרֵם אֲצִלּוֹ יִתְבַּרְךָ
עַל-יְדֵי שֶׁאַתָּה שָׁב, הָיִיתָ רָץ אַחֲרָיו יִתְבַּרְךָ תָּמִיד
בְּכָלוֹת הַנֶּפֶשׁ, כִּי בְּכָל יוֹם וַיּוֹם וּבְכָל שָׁעָה וְשָׁעָה
וּבְכָל רֶגַע וְרֶגַע יוֹצֵאת בֵּית קוֹל בְּכָל הָעוֹלָמוֹת
וְצוֹעֶקֶת וּמְכַרְזֵת: "שׁוּבוּ בָּנִים שׁוֹבְבִים" (יְרֵמְיָה ג,
ד), "שׁוּבוּ אֵלַי וְאֶשׁוּבָה אֲלֵיכֶם" (זְכַרְיָה א, ג), וְזִכִּי
הַשְּׂמִיעָה שׁוֹמְעִין זֹאת, אֵךְ מִחֲמַת רַב הַחֲטָאִים
וְהָעוֹנוֹת שֶׁהָאָדָם נִתְרַגֵּל בָּהֶם מִנְּעוּרָיו, הֵם גּוֹרְמִים
לוֹ שְׁנֵיתְחַרְשׁ, רְחֻמָּא לְצִלָּן, וְאִינוּ שׁוֹמְעֵ כָּלָל,
אֲדַרְבָּה נִדְמָה לוֹ כְּאִלוֹ אֵין רוֹצִים בוֹ, וּכְאִלוֹ
הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא בְּרַגְזוֹ וּבְכַעַס עָלָיו, חַס וְשָׁלוֹם,
וּכְאִלוֹ אֵין לוֹ כְּבָר שׁוֹם תְּקַנָּה, חַס וְשָׁלוֹם, אֲשֶׁר
עַל זֶה צוֹעֵק וּמִתְאוֹנֵן הַנְּבִיא (יִשְׁעְיָה מַח, ח): "גַּם לֹא
שָׁמַעְתָּ גַם לֹא יָדַעְתָּ, גַּם מֵאֵז לֹא פִתְחָה אֲזִנְךָ, כִּי
יָדַעְתִּי בְּגוֹד תְּבַגּוֹד וּפִשְׁעַ מִבְּטָן קָרָא לְךָ", וּכְתִיב
(תְּהִלִּים נח, ז): "כְּמוֹ פֶתֶן חָרַשׁ יֶאֱטִם אֲזִנּוֹ", אֲבָל

בעל תשובה

בְּאֵמֶת לֹא-כֵן הַדָּבָר, כִּי הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא מְלֵא
 רַחֲמִים, וְאוֹהֵב אֶת עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל מְאֹד, וְקוֹרֵא וּמְכַרִּיז
 בְּכָל יוֹם וַיּוֹם וּבְכָל שָׁעָה וְשָׁעָה וּבְכָל רִגְעַ וְרִגְעַ
 כְּרוֹזִיז שִׁישׁוּב הָאָדָם אֵלָיו יִתְבַּרֵךְ, וְאָמַר רַבְּנוּ ז"ל
 (שִׁיחוֹת-הַר"ן, סִימָן נב): מְכַל הַדְּבָרִים צוּעֵק כְּבוֹד
 הַשֵּׁם יִתְבַּרֵךְ, כִּי מְלֵא כָּל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ, וְאֶפְלוּ
 מִסְּפוּרֵי הַגּוֹיִים צוּעֵק כְּבוֹד הַשֵּׁם יִתְבַּרֵךְ, כִּי כְבוֹדוֹ
 יִתְבַּרֵךְ צוּעֵק תְּמִיד, וְקוֹרֵא וּמְרַמֵּז לְאָדָם שִׁיקְרָב אֶת
 עַצְמוֹ אֵלָיו יִתְבַּרֵךְ, וְהוּא יִתְבַּרֵךְ יִקְרָב אוֹתוֹ
 בְּרַחֲמִים, בְּאַהֲבָה וּבְחֶבֶד גְּדוֹלָה, עַיִן שָׁם; אִף
 צְרִיכִים אֵזֶן לְשִׁמְעַ דְּבַר זֶה, וּכְמוֹ שֶׁפְּתוּב (תְּהִלִּים
 צד, ט): "בִּינוּ בְּעָרִים בָּעַם וּכְסִילִים מְתִי תִשְׁכִּילוּ
 הַנִּטְעַ אֵזֶן הֲלֹא יִשְׁמַע" וְגו', וְהִתְחַבֵּם מְכַל אָדָם
 מְכַרִּיז (מְשָׁלִי ב, ב): "לְהִקְשִׁיב לְחִכְמָה אֲזַנְךָ תִּטֶּה"
 וְגו', (שָׁם ד, כ): "בְּנֵי לְדַבְרֵי הַקְּשִׁיבָה לְאִמְרֵי הַט
 אֲזַנְךָ" וְגו', וְהַנְּבִיא מְכַרִּיז (יִשְׁעִיָה נה, ג): "הִטּוּ
 אֲזַנְכֶם וּלְכוּ אֵלַי שְׁמְעוּ וּתְחִי נַפְשְׁכֶם וְאִכְרַתְהָ לְכֶם
 בְּרִית עוֹלָם" וְגו', כִּי (לְקוּטֵי-מוֹהַר"ן, חֶלֶק א', סִימָן נד):
 הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא מְצַמְצֵם עַצְמוֹ בְּכָל יוֹם וַיּוֹם
 מֵאֵין סוּף עַד אֵין תְּכֵלִית בְּמַחְשָׁבָה, דְּבוּר וּמַעֲשֵׂה

שֶׁל כָּל אָדָם, וּמְרִמֵּז לוֹ רְמִזִּים שְׂשׂוּב אֵלָיו, רַק צְרִיכִים לְהַטּוֹת אֶזְנָן וְלִשְׁמַע אֶת כָּל אֵלֶּה הַרְמִזִּים שֶׁהוּא יִתְבַּרֵּךְ מְרִמֵּז לוֹ, וּכְשֶׁרַק יֵטֶה אֶזְנוֹ לִשְׁמַע וְעֵינָיו לְרֹאוֹת וּלְהַבִּיט, אֲזִי יֵרְאֶה אֵיךְ שְׂרַחֲמָנוּתוֹ יִתְבַּרֵּךְ הֵיא עַל כָּל מַעֲשָׂיו, וְרוֹצֶה וְחַפֵּץ בְּתִשׁוּבָתוֹ שֶׁל רְשָׁעִים, וְעַד יוֹם מוֹתוֹ יַחֲפֶה לָהֶם, וְאִם יִשׁוּבוּ יִקְבְּלֵם.

ג.

וְעַל-כֵּן אֶהוּבִי, אָחִי הַיְקָר, אַף שֶׁכָּבֵר נִפְלְאָה בְּמָקוֹם שֶׁנִּפְלְאָה, חֲזוֹר בְּךָ וְתַמְשִׁיךְ אֶת עֲצֻמְךָ אֵלָיו יִתְבַּרֵּךְ, כִּי כָּךְ אָמַר הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא לְיִשְׂרָאֵל: "בְּנִי, פְתַחוּ לִי פֶתַח אֶחָד שֶׁל תְּשׁוּבָה כְּחוּדוֹ שֶׁל מַחֲטָה, וְאֲנִי פּוֹתַח לָכֶם פְּתָחִים, שִׁיְהִיו עֲגָלוֹת וְקַרוֹנִיּוֹת נִכְנָסוֹת בּוֹ" וְכוּ' וְכוּ' (עֵיִן בְּמִדְרַשׁ שִׁיר הַשִּׁירִים רַבָּה ה, ג); וּבְזֶה שֶׁתִּשׁוּב אֶתָּה אֵלָיו יִתְבַּרֵּךְ, תִּגְרַם שְׁעוֹד נְשָׁמוֹת רַבּוֹת שֶׁמִּנְחוֹת בְּאוֹתוֹ הָרַע וְהַחֲשֵׁךְ שֶׁאֶתָּה נִמְצָא שָׁם, גַּם-כֵּן יִשׁוּבוּ אֵלָיו יִתְבַּרֵּךְ. וְאֵל תִּחְשַׁב, שֶׁמֵּאֲחֵר שֶׁאֶתָּה כָּבֵר כָּל-כָּךְ חֵיב וְשָׁבוֹר וּמְלַכְלֵךְ בְּכָל מִיָּנִי חֲטָאִים וְעוֹנוֹת

ופְּשָׁעִים, אִיךָ אַתָּה יְכוּל לַגְרוֹם שְׂאֲחָרִים גַּם-כֵּן
 יִשׁוּבוּ, כִּי כָּבֵר אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ ז"ל (ירושלמי ראש
 השָׁנָה, פָּרָק ב', הַלְכָה י'): כָּל שְׂאֵינוּ תָיֵב בְּדָבָר, אֵינוּ
 מוֹצִיא אֶת הָרַבִּים יְדֵי חוֹבָתָן; אֲדַרְבֵּהּ, כָּל מֵה
 שֶׁהָאָדָם נִפְּל וְנִשְׁלָךְ בְּעַמְק הָרַע וְהַחֲשָׁךְ וְצָר, וְיָמַר
 לוֹ מֵאֵד, וּמְרָגִישׁ בְּעֵצְמוֹ בְּאַמֶּת שֶׁהוּא תָיֵב בְּדָבָר
 וְכוּ', וְנִתְעוֹרֵר מִמְקוֹמוֹ שֶׁנִּפְּל לְשֵׁם בְּתִשׁוּבָה
 אֲמִתִּית, וְחוֹזֵר אֵלָיו יִתְבַּרֵךְ, עַל-יְדֵי-זֶה יִזְכֶּה
 לְהוֹצִיא רַבִּים מִיְדֵי חוֹבָתָן, כִּי לְהַפּוֹךְ, כָּל שְׂאֵינוּ
 תָיֵב בְּדָבָר, אֵינוּ מוֹצִיא אֶת הָרַבִּים מִיְדֵי חוֹבָתָן, כִּי
 הוּא עוֹד אֶף פַּעַם לֹא הָיָה בְּמָקוֹם מְלַכְלָךְ וּמְזוּהָם
 כְּזֶה (עֵינִי לְקוּטֵי-הַלְכוֹת, רֵאשׁ הַשָּׁנָה, הַלְכָה א', אוֹת ג'),
 וְעַל-כֵּן אִיךָ יוֹצִיא אֶת הָרַבִּים מִיְדֵי חוֹבָתָן?!
 וּבְאַמֶּת רוֹאִים זֹאת בְּחֹשֶׁשׁ, כִּי אֵין אָדָם מִבֵּין אֶת
 חֲבֵרוֹ כָּלֵל, כִּי אֵין שְׁנֵי בְּנֵי-אָדָם שְׂוִים כָּלֵל, וְלִכְלֹ
 אֶחָד יֵשׁ יְרִידוֹת וּנְפִילוֹת וְהַשְׁלָכוֹת אַחֲרָיִם, וְכָל
 אֶחָד נִדְמָה לוֹ שֶׁחֲבֵרוֹ גְּרוּעַ יוֹתֵר מִמֶּנּוּ, כִּי (נִגְעִים
 ב'): כָּל הַנִּגְעִים אָדָם רוֹאֵה חוּץ מִנִּגְעֵי עֵצְמוֹ;
 וְעַל-כֵּן אֵינוּ יְכוּל לְעֹזֵר לְשׁוּם בְּרִיָּה, מֵאַחַר שֶׁדָּן
 אֶת כָּל אֶחָד לְכַף חוֹב, כִּי אֵינוּ יוֹדֵעַ וּמִכִּיר אֶת

מְקוֹם חֲבֵרוֹ, מֵה שְׂאִין כֵּן, מִי שְׂזוּכָה לְהַשְׁפִּיל
וּלְבַטֵּל אֶת עֲצָמוֹ לְגַמְרֵי, וְהוּא בָטֵל וּמְבַטֵּל בְּעֵינֵי
עֲצָמוֹ, אֲזַי זוּכָה לְהַחֲזִיר גַּם אֶת אַחֲרִים בְּתִשׁוּבָה,
כִּי הוּא מַחֲזִיק אֶת עֲצָמוֹ תָּמִיד חַיֵּב בַּדְּבָר, וְעַל-כֵּן
מוֹצִיא אֶת הָרַבִּים מִיַּד חוֹבְתָן. וְזוֹהִי עֲבוֹדַת
הַצְּדִיקִים הַגְּדוֹלִים בְּמַעֲלָה נוֹרְאָה וְנִפְלְאָה, שֶׁהֵם
דְּבוּקִים בּוֹ יִתְבָּרֵךְ בְּדַבְּקוֹת אֲמִתִּית, וְנִכְלָלִים לְגַמְרֵי
בּוֹ יִתְבָּרֵךְ, וּמֵרַב אֹר וְחֵיוֹת וְזִיו אֱלֻקוֹתוֹ יִתְבָּרֵךְ
שֶׁמֵּאִיר בָּהֶם, הֵם בָּטֵלִים וּמְבַטְלִים בְּעֵינֵי עֲצָמָם
לְגַמְרֵי, וּמַחֲזִיקִים אֶת עֲצָמָם לְגְרוּעִים בְּיוֹתֵר
בְּעוֹלָם, וְעַל-כֵּן הֵם דִּיקָא יְכוּלִים לִירֵד אֶל כָּל אֶחָד
וְאֶחָד בְּמַקוֹמוֹ וּבְמַדְרַגְתּוֹ וּלְהוֹצִיאוֹ מִשָּׁם, וְכֵן כָּל
מִי שְׂזוּכָה לָשׁוּב בְּתִשׁוּבָה אֲמִתִּית, וְהוּא מְכִיר אֶת
מְקוֹמוֹ, וְיוֹדֵעַ בְּאַמֶּת אֶת אֲשֶׁר קָלְקַל עַד עַכְשָׁו,
וְשָׁב אֵלָיו יִתְבָּרֵךְ בְּלֵב נִשְׁבֵּר וְנִדְכָּה, הוּא דִּיקָא
יְכוּל גַּם-כֵּן לְהָרִים וּלְהַגְבִּיחַ אֶת כָּל הַנְּשָׁמוֹת,
שֶׁגַם-כֵּן נִפְלוּ בְּאוֹתוֹ הַחֲשָׁף וְהַזְהֵמָה שֶׁהוּא נִפְל
לְשָׁם; וְעַל-כֵּן צָרִיךְ שֶׁתִּדַּע, אֲהוּבִי, אֲחֵי הַיָּקָר,
מֵאַחַר שֶׁכָּבַר סִבְבוֹ עִמָּךְ כָּל-כֶּף שֶׁתִּפְּל בְּנִפְיָה כְּזוֹ,
וְאַתָּה מְלַכְלֵךְ כָּבֵר בְּלִכְלוּף וּבְזִהְמָה הַזֹּאת שֶׁאַתָּה

נמצא שם, אם לא תהיה בטלן, ותחזור ותשוב אליו
 יתברך באמת, אזי תעשה התעוררות גדולה אצל
 כל החוטאים והפושעים שנפלו ונשלוכו
 במקומותיהם, ותזכה להוציאם מידי חובתן, ומי
 יודע אם לא השליכו אותך במקום המגנה
 והמלכלך הזה שאתה נמצא שם, באפן שתוכל
 להרים ולהגביה גם את אחרים, ולהשיכם בתשובה
 אמתית אליו יתברך.

ד.

וצריך שתדע, אהובי, אחי, כי עקר התשובה
 לשוב אליו יתברך היא רק על-ידי המשכת
 האמונה על עצמו, כי על-ידי כל חטא ועון ופשע
 גורם להמשיך על עצמו קלפה והסתר גדול,
 שנסתרת ונעלמת ממנו אמתת מציאותו יתברך,
 כמו שכתוב (ישעיה נט): "כי אם עונתיכם היו
 מבדלים בינכם לבין אלהיכם וחסאותיכם הסתירו
 פנים מכם משמוע", וכמו שאמר רבנו ז"ל (ספר
 המדות, אות אמונה, סימן כב): "הפשע של האדם
 מכניס כפירה לאדם", כי באמת אין שום מציאות

בַּעַל תְּשׁוּבָה

ט

בְּלִעְדֵי יִתְבָּרַךְ כָּל־ל, וְהַכֹּל לְכָל עֵצָם עֲצָמִיּוֹת חַיִּוֹת
אֱלֹקוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ, אֵךְ מֵרַב הַחֲטָאִים וְהַעֲוֹנוֹת נִסְתָּר
וְנִעְלָם מִמֶּנּוּ הַכֹּל, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים
(סוֹטָה ג:): בְּתַחֲלָה קָדָם שֶׁחֲטָאוּ יִשְׂרָאֵל הִיָּתָה
שְׂכִינָה שׁוֹרָה בֵּין כָּל אֶחָד וְאֶחָד, כִּיּוֹן שֶׁחֲטָאוּ
נִסְתַּלְּקָה שְׂכִינָה מֵהֶם, עַיִן שָׁם; נִמְצָא שֶׁאֲצֵל כָּל
בַּר יִשְׂרָאֵל הִיָּתָה שׁוֹרָה הַשְּׂכִינָה, שֶׁהִיא הָאֱמוּנָה
הַקְּדוֹשָׁה גְלוּי אֱלֹקוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ, אֵךְ כְּשֶׁאָדָם חוֹטֵא
הוּא מְסַלֵּק אֶת הַשְּׂכִינָה לְמַעְלָה, וּבְזָה שְׁזוּכָה לְחֹזֵר
בְּתִשׁוּבָה, עַל-יְדֵי-זֶה מִמְּשִׁיךְ עַל עֲצָמוֹ אֹר נוֹרָא
וְנִפְלָא מְאֹד בְּהֶאֱרַת הַשְּׂכִינָה, וְכֹל מֵה שֶׁהֶאָדָם
זוֹכֶה לְחֹזֵר יוֹתֵר בְּתִשׁוּבָה, כְּמוֹ-כֵן מְאִיר עַל עֲצָמוֹ
אֹר נוֹרָא וְנִפְלָא מְאֹד, שֶׁהוּא אֹרוֹ יִתְבָּרַךְ, וְעַל-כֵּן
אֲשֶׁרִי מִי שְׁזוּכָה לְשׁוּב בְּתִשׁוּבָה אֲמִתִּית, וְאֵךְ
שֶׁכָּבֵר גָּרַם מֵה שֶׁגָּרַם עַל-יְדֵי מַעֲשָׂיו הָרָעִים,
וְקִלְקֵל מֵה שֶׁקִּלְקֵל עַל-יְדֵי מַחֲשַׁבּוֹתָיו הַפְּגוּמוֹת,
וְהָרַס מֵה שֶׁהָרַס עַל-יְדֵי דְבוּרָיו הַמְּקַלְקְלִים, עִם כָּל
זֹאת כְּשֶׁרָק יִחֹזֵר בְּתִשׁוּבָה שְׁלֵמָה, הוּא יִתְבָּרַךְ מִיָּד
מְקַבְּלוֹ, כִּי אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (פְּסָחִים קִיח:):
יָדוֹ שֶׁל הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא פְּרוּסָה תַּחַת כַּנְּפֵי

החיים, כְּדֵי לְקַבֵּל בְּעֲלֵי תְּשׁוּבָה", וְלִכֵּן תִּכְרַח וּמְיָד
כְּשִׁיחֹזֵר בְּתְּשׁוּבָה אֲמֵתִית, עַל-יְדֵי-זֶה יִקְבְּלוּ
הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, וַיִּמְשִׁיךְ עַל עֲצָמוֹ אֹר נוֹרָא
וְנִפְלָא מְאֹד; וְלִכֵּן רָאָה, אֲהוּבֵי, אַחֵי הַיִּקָּר, לֹא
לְהִסְתַּכֵּל בַּחֲזָרָה, וְתִשׁוּב בְּתְּשׁוּבָה שְׁלֵמָה, וְאִזּוּ יָבוֹא
עָלֶיךָ אֹר נוֹרָא וְנִפְלָא מְאֹד הַשְּׂכִינָה. אַךְ עָלֶיךָ
לְדַעַת, כִּי יִהְיֶה לְךָ כָּל מִינֵי נִסְיוֹנוֹת קָשִׁים וּמְרִים,
כִּי בְּתַחֲלָה עַד שְׁאָדָם זֹכֶה שְׂיֵאִיר אֶצְלוֹ אֹרֵו
יִתְבָּרֵךְ, וַיִּזְכֶּה שְׁתִּשְׁרָה בּוֹ הַשְּׂכִינָה, עוֹבֵר עָלָיו מֵה
שְׁעוֹבֵר, כִּי לֹא בְּנִקְל יְכוּלִים לְהַעֲשׂוֹת כְּלֵי לְקַבֵּל
בּוֹ רוּחַנִיּוֹת חַיּוֹת אֱלֹקוֹתָו יִתְבָּרֵךְ, כִּי כְּשִׁאָדָם חָטָא
וּפָגַם וְלִכְלַךְ אֶת עֲצָמוֹ יָמִים וְשָׁנִים, הִהְכָּרַח לוֹ
לְחַכּוֹת הַרְבֵּה עַד שְׂיִזְכֶּה לְתַקֵּן אֶת מַעֲשָׂיו, וּמִזֶּה
בָּא, שְׁכַל-כֶּף הַרְבֵּה בְּנֵי-אָדָם נִתְרַחֲקִים מִהַקְּדוֹשׁ-
בְּרוּךְ-הוּא, דִּיִּקָּא בְּשִׁבִיל זֶה שְׂאִין לָהֶם סְבָלָנוֹת
לְחַכּוֹת, וְעַל-יְדֵי-זֶה נוֹפְלִים בַּחֲזָרָה, וּבְאַמַּת לֹא-כֵן
הוּא, אֲלֹא כָּל מִי שְׂזוּכָה לְהִתְקַרֵּב לְצַדִּיק הָאֱמֵת,
אֲשֶׁר דִּיִּקָּא עַל יָדוֹ יְכוּלִים לְחַזֵּר בְּתְּשׁוּבָה, כִּי
הַצַּדִּיק עוֹלָה לְמַעְלָה לְמַעְלָה וַיּוֹרֵד לְמַטָּה לְמַטָּה,
כִּי עָקֵר גִּדְּלָתוֹ שֶׁל הַצַּדִּיק, שְׁפָמָה שֶׁהוּא עוֹלָה יוֹתֵר

לְמַעַלָּה לְהַשִּׁיג רוּחַ נְיִוִּת אֱלֻקוּתוֹ יִתְבַּרְךָ, יְכוּל לִירֵד
 לְמַטָּה לְמַטָּה אֶל כָּל אֱלוֹ שְׁנַפְלוֹ וְנִכְשְׁלוֹ וְנִתְלַכְּלוֹ
 בְּמָקוֹם שְׁנַפְלוֹ, וּבְמָה שְׁנִתְלַכְּלוֹ, הוּא מַעַלָּה
 וּמִגְבִּיּה אוֹתָם, כַּאֲשֶׁר גָּלָה לָנוּ רַבְּנוּ ז"ל (לְקוּטֵי-
 מוֹהַר"ן, חֶלֶק ב', סִימָן סח), וְעַל-כֵּן מִי שְׁזוּכָה לְהִיּוֹת
 בְּאֵמֶת מְקַרֵּב אֶל צְדִיק אֲמֵתִי, עַל-יְדֵי-זֶה הוּא לוֹמֵד
 עִמּוֹ אֶת הַבְּקִיאוֹת הַזֹּז, שֶׁהֶכְרַח שִׁיְהִי הָאָדָם בְּקִי
 בְּרָצוֹא וּבְקִי בְּשׁוּב, הֵינּוּ שְׂמֻצָּד אֶחָד יִמְשִׁיךְ אֶת
 עֲצָמוֹ תָּמִיד לְחֹזֵר אֵלָיו יִתְבַּרְךָ, וַיִּתְקַן אֶת מַעֲשָׂיו,
 וְלֹא יֵיָאֵשׁ עֲצָמוֹ, וּמֻצָּד שְׁנֵי אָף שְׁנוּפֵל בְּכָל פַּעַם
 יוֹתֵר וַיּוֹתֵר, אֵל יֵיָאֵשׁ עֲצָמוֹ כָּלֵל רַק יִדַּע, כִּי כָּךְ
 הִיא דַּרְךְ הַתְּשׁוּבָה שֶׁיַּעֲלֶה וַיִּרֵד, שִׁיְהִי לוֹ עֲלִיּוֹת
 וַיִּרִידוֹת (עֵיִן לְקוּטֵי-מוֹהַר"ן, חֶלֶק א', סִימָן ר'), כִּי
 כְּשֶׁאָדָם חָטָא כָּל-כָּף הִרְבֵּה יָמִים וְשָׁנִים, אֲזִי לוֹקַח
 הִרְבֵּה זְמַן, עַד שְׁזוּכָה לְנִקּוֹת אֶת עֲצָמוֹ וּלְטַהֵר אֶת
 מַחַ מַחֲשַׁבְתּוֹ וְאֶת רַמ"ח אֵיבָרָיו וְשִׁס"ה גִּידָיו, וּבֵינֵן
 הַזְּמַן הַזֶּה שֶׁצָּרִיךְ לְחִכּוֹת, הוּא בְּסִפְנֵי גְדוּלָּה שְׁלֹא
 יִפֹּל יוֹתֵר בְּנוֹקְבָא דְתַהוּמָא רַבָּה, וְעַל-כֵּן אֲשֶׁרִי מִי
 שְׁזוּכָה לְחַזֵּק אֶת עֲצָמוֹ בְּעֵת יְרִידָתוֹ, וּמַחֲזִיק
 מֵעַמֵּד, וְאֵינוֹ דוֹחֵק אֶת הַשָּׁעָה, אֲזִי בּוֹדֵאי יְזַכֶּה

לְחֹזֵר בַּתְּשׁוּבָה שְׁלֵמָה, אֲשֶׁרֵי לוֹ!

ה.

צָרִיף שְׁתַּדַּע, אֶהוּבִי, אָחִי הַיָּקָר, אֲשֶׁר אֶצְלוֹ
 יִתְבָּרֵךְ מְאֹד יָקָר כָּל בַּר יִשְׂרָאֵל, וְאֶפְלוֹ כְּשֶׁנִּפְל כְּבָר
 בְּמָקוֹם שֶׁנִּפְל, וְנִתְלַכְלַךְ בְּמָה שֶׁנִּתְלַכְלַךְ, וְנִתְרַחַק
 כְּמוֹ שֶׁנִּתְרַחַק, עִם כָּל זֶה אָמְרוּ חַכְמֵינוּ הַקְּדוּשִׁים
 (סִנְהֶדְרִין מֵד.): יִשְׂרָאֵל אֶף-עַל-פִּי שְׁחָטָא — יִשְׂרָאֵל
 הוּא, כִּי כָּל זְמַן שֶׁעֵדִין נִקְרָא יִשְׂרָאֵל, אֶפְלוֹ שֶׁהוּא
 פּוֹשֵׁעַ יִשְׂרָאֵל, עִם כָּל זֹאת נִקְרָא עֵדִין בְּשֵׁם
 'יִשְׂרָאֵל', וְהַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא מִתְפָּאֵר בּוֹ, כְּמוֹ
 שְׁכַתוּב (יִשְׁעִיָּה מֵט, ג): "יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר בָּךְ אֶתְפָּאֵר",
 כִּי הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא מִתְפָּאֵר עִם כָּל בַּר יִשְׂרָאֵל;
 וְעַל-כֵּן רָאָה אֶהוּבִי, אָחִי הַיָּקָר, לְחִזּוֹק אֶת עֲצָמָךְ
 בְּכָל מִינֵי אָפְנִים שֶׁבְּעוֹלָם, וְאֶפְלוֹ שֶׁאַתָּה כְּבָר
 נִמְצָא בְּמָקוֹם שֶׁאַתָּה נִמְצָא, וְאַתָּה הֵכִי רְחוּק
 שֶׁבְּעוֹלָם, עֵדִין יֵשׁ לְךָ תִּקְוָה לְתִקּוֹן הַכֹּל, כְּמוֹ שֶׁצִּעַק
 רַבֵּנוּ ז"ל (לְקוּטֵי-מוֹהֲר"ן, חֵלֶק ב', סִימָן עח): אָסוּר
 לְיָאֵשׁ עֲצָמוֹ כָּלֵל, וּבִפְרוּשׁ גְּלַה לָנוּ, אֲשֶׁר אִם אַתָּה
 מֵאֲמִין שְׁיִכּוּלִים לְקַלְקֵל, תֵּאֲמִין שְׁיִכּוּלִים לְתִקּוֹן;

ועל-כן ראה, אהובי, אחי היקר, לחזור בתשובה אליו יתברך, ותדע שחכמינו הקדושים אמרו (שמות רבה, יט, ד): אין הקדוש-ברוך-הוא פוסל לבריה אלא לכל הוא מקבל, השערים נפתחים בכל שעה, וכל מי שהוא מבקש לכנס — יכנס. ועקר השער להכנס אליו יתברך הוא על-ידי תפלה ובקשה (עין לקוטי-מוהר"ן, חלק ב', סימן פד), כי דיקא דרך התפלה והבקשה, דיקא דרך שם נכנסים אליו יתברך, כי רואים על-פי-רוב בני-אדם שרוצים לחזור בתשובה, אבל לא יודעים היכן הדרך והיכן הפתח להכנס אליו יתברך, וגלה לנו רבנו ז"ל, אשר הפתח והשער הוא על-ידי התפלה, שהאדם צריך להרגיל את עצמו לילך בכל פעם באיזה מקום פנוי שאין שם בני-אדם, או ביער או בשדה או באיזה מרתף או באיזה חדר שאין שם בני-אדם, ויתחיל לדבר עמו יתברך בשפת האם שלו, ויבקש ויתפלל לפניו יתברך שיחוס וירחם עליו, וירבה להתודות אליו יתברך; כי עקר התשובה היא ודוי דברים, להתודות ולספר לפניו יתברך את כל לבו וכל מה שעשה, הכל לכל יפרש שיחתו. ואז אם תהיה חזק

בַּעֲבוּדָה הַקְדוּשָׁה הַזֶּה, לְדַבֵּר וּלְהַתְפַּלֵּל אֵלָיו
 יִתְבַּרְךָ, בְּיָדָי יִמְחַל לְךָ, כִּי אֵין הַקְדוּשָׁתְךָ הַזֶּה הוּא
 חֶפֶץ לְחַיֵּב שׁוֹם בְּרִיָּה, אֶלָּא רוּצָה שְׂיִתְּוֶדוּ לְפָנָיו,
 וְתִכְף־וּמְיָד כְּשֶׁאָדָם מִתְּוֶדָה לְפָנָיו, אֲזִי לֹא זֶז מִשָּׁם
 עַד שְׂמוֹחֲלִין לוֹ, וְעַל־כֵּן אָמְרוּ חַכְמֵינוּ הַקְדוּשִׁים
 (בַּמְדָּבָר רַבָּה כ, יג): בְּלָעָם הָיָה רָשָׁע עָרוֹם, וַיִּדַע שְׂאִין
 עוֹמֵד מִפְּנֵי הַפּוֹרְעָנִיּוֹת אֶלָּא תְּשׁוּבָה, שְׁכָל מִי
 שְׂחוּטָא וְאוֹמֵר חֲטָאתִי, אֵין רְשׁוּת לְמַלְאָךְ לַגַּע בּוֹ,
 כִּי מֵאַחַר שֶׁהָאָדָם מוֹדָה וּמִתְּוֶדָה עַל חֲטָאָיו, אֲזִי אֵין
 עָלָיו שׁוֹם קְטָרוֹג לְמַעְלָה כָּלֵל, כִּי בְּאַמַּת עַל־יְדֵי
 כָּל חֲטָא וְעוֹן שְׂאָדָם חוּטָא, הוּא בּוֹרָא מִשְׁחִיתִים
 וּמְקַטְרָגִים, וְהֵם בָּאִים לְמַעְלָה וּמְקַטְרָגִים עָלָיו,
 וּמִזֶּה בָּאוֹת כָּל הַצָּרוֹת לְבְנֵי־אָדָם, שֶׁהִמְקַטְרָג
 מְקַטְרָג עֲלֵיהֶם, אֲבָל תִּכְף־וּמְיָד כְּשֶׁאָדָם מִתְּוֶדָה
 אֵלָיו יִתְבַּרְךָ, וּמְסַפֵּר לְפָנָיו יִתְבַּרְךָ אֶת כָּל מַה
 שֶׁעָשָׂה וּפָגַם, וְאֵינוֹ מִתְּבַיֵּשׁ כָּלֵל לְסַפֵּר לוֹ יִתְבַּרְךָ
 אֶת כָּל מַה שֶׁמַּעִיק לוֹ כְּאֲשֶׁר יְסַפֵּר אִישׁ אֶל רֵעֵהוּ
 וְהֵבֵן אֶל אָבִיו, עַל־יְדֵי־זֶה הוּא מוֹרִיד מַעְצָמוֹ אֶת
 כָּל הַדֵּינִים וְהָעֲנָשִׁים הַמְּרִים שְׂצָרִיכִים לַעֲבֹר עָלָיו,
 כִּי תִכְף־וּמְיָד כְּשֶׁיָּבוֹא הַמְּקַטְרָג אֵלָיו יִתְבַּרְךָ, וַיִּרְצָה

בעל תשובה

כה

לקטרג על האדם הזה, ולספר לפניו יתברך מה שעשה אדם זה ביום פלוני ובשעה פלונית, אז יאמר לו הקדוש-ברוך-הוא: "לך, אני כבר יודע הכל, הוא כבר ספר לי הכל"; וזו מעלת הוהוי דברים שאדם זוכה להתודות אליו יתברך, וכיון שאדם מתודה, אז אין עליו שום דינים כלל; ועל-כן, אהובי, אחי היקר, עליך לדעת, כי זה עקר השער והפתח לחזור אליו יתברך — שתהיה רגיל לדבר עמו יתברך בלשון שאתה רגיל בה, ותמסר את נפשך לדבר הרבה אליו יתברך, ותלך תמיד במקום פנוי אשר אין שם בני-אדם, ותדבר ותשיח את כל אשר עם לבבך. ואם תזכה להיות במקומות הקדושים אצל קברות הצדיקים, ולהתפלל שם במקום גניזתם, ולבקש על נפשך — אין למעלה מזה, כי כשאדם בא אל קברות הצדיקים אשר שם שורה נפשם, ומתודה לפניו יתברך, על-ידי-זה זכות הצדיק מגנה עליו, שזו מעלת ההולך על קברי הצדיקים, כי הצדיקים אף שהם למעלה למעלה וכו', וכו', בעולמות העליונים וכו', וכו', עם כל זאת עדין נשארת במקום גניזתם איזו בחינה

מִנְפָּשׁ, וְעַל-יְדֵי שְׂאֵדָם בָּא לְשָׁם, וּמִרְבֵּה בַתְּפִלָּה
 וּבִקְשָׁה אֵלָיו יִתְבַּרֵךְ, עַל-יְדֵי-זֶה זְכוּתוֹ שֶׁל אוֹתוֹ
 הַתְּנָא וְהַצְדִּיק שֶׁמִּתְפַּלֵּל שָׁם עַל יַד קְבָרוֹ הַקְּדוֹשׁ,
 עוֹזֶרֶת לוֹ שֶׁתִּתְקַבֵּל תְּפִלָּתוֹ, כִּי דִיְקָא בְּמָקוֹם
 שֶׁהַצְדִּיק גָּנוּז, שָׁם יֵשׁ אֲוִיר הַיּוֹף וְהַנֶּחַח, וְדִיְקָא שָׁם
 עוֹלָה תְּפִלָּתוֹ יוֹתֵר וְיוֹתֵר; וְעַל-כֵּן אֶהוּבֵי, אַחֵי
 הַיְקָר, אִם אַתָּה יוֹדֵעַ שֶׁחֲטָאתָ וְקִלְקַלְתָּ כָּל-כּוֹף
 בְּחַיִּיךָ, רְאֵה לְהֵיוֹת רְגִיל לַיֶּלֶךְ בְּמָקוֹמוֹת הַקְּדוֹשִׁים
 — קְבָרֵי הַצְדִּיקִים, וְשָׁם דִּיְקָא תְּתוּנָה וְתַבּוּדָה
 עִמוֹ יִתְבַּרֵךְ, וְאִם לֹא תִזְכֶּה לַיֶּלֶךְ אֶל קְבָרֵי צְדִיקִים,
 עַל-כָּל-פָּנִים רְאֵה לְהִתְחַבֵּא בְּאִיזָה מְקוֹם שְׂאִין שָׁם
 בְּנֵי-אָדָם, וְשָׁם תִּדְבֹר עִמוֹ יִתְבַּרֵךְ, וְתִדַּע שֶׁהוּא
 נִמְצָא בְּכָל מְקוֹם, כִּי מְלֹא כָּל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ,
 וְעַל-יְדֵי שֶׁתִּהְיֶה עֶקֶשׁן גָּדוֹל, וְתִהְיֶה חֲזָק וְאַמִּיץ
 בְּעִבּוּדַת הַתְּפִלָּה וְהַתְּבוּדוֹת, אַזְ סוּף כָּל סוּף
 תִּזְכֶּה לְצֵאת מִהַפֶּחַ הַיְקוֹשׁ שֶׁנִּפְלְתָ לְשָׁם. וְזָכֹר כָּלֵל
 זֶה, כִּי תִצְטָרֵךְ לָזֶה, כִּי הֵהֱכַרְחַ שְׂיַעֲבֹר עַל כָּל בַּעַל
 תְּשׁוּבָה מֵהַ שְׂיַעֲבֹר, וְאִם הוּא חֲזָק בְּעִבּוּדַת
 הַתְּפִלָּה, שְׂזֵה הַשַּׁעַר וְהַפֶּתַח לְהַכְנִס אֵלָיו יִתְבַּרֵךְ,
 עַל-יְדֵי-זֶה הוּא זוֹכֶה סוּף כָּל סוּף לְהַכְנִיעַ אֶת הָרַע

וּלְזַכֵּךְ אֶת עֲצָמוֹ, וְזוֹכֶה בְּאַמַּת לְהָאִיר אֶת נַפְשׁוֹ
בְּאוֹר גְּדוֹל.

ו.

צָרִיךְ שְׁתַּדַּע, אֲהוּבִי, אַחֵי הַיָּקָר, כִּי אֶצְלוּ
יִתְבָּרֵךְ מְאֹד מְאֹד חַשׁוּבָה תְּשׁוּבָה, וְאַף שְׂכָבֵר
עֲשִׂיתָ מֵה שְׁעֲשִׂיתָ וְנִתְרַחֲקָה כְּמוֹ שְׁנִתְרַחֲקָה,
וְלִכְלֹכָה אֶת נִשְׁמָתְךָ כְּמוֹ שְׁלִכְלֹכָה, בְּכָל מִינֵי
זְהֵמוֹת וְתוֹעֲבוֹת רָעוֹת, וְנִפְלְתָה בְּפִחַ יְקוּשׁ, וְאַתָּה
רְחוּק לְגַמְרֵי מִהַקְדָּשָׁה, עֲלִיךָ לְדַעַת, כִּי עַדִּין אַתָּה
יְכוּל לָשׁוּב אֵלָיו יִתְבָּרֵךְ, כְּאֲשֶׁר גָּלוּ לָנוּ חֲכָמֵינוּ
הַקְדוֹשִׁים (פְּסִיקְתָא רַבְתִּי): גְּדוֹל כַּחַה שֶׁל תְּשׁוּבָה,
שְׂפִינֹן שְׂאָדָם מְהֵרָה בְּלָבוֹ לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה, מִיָּד
הוּא עוֹלָה לֹא עַד עֲשָׂרָה מִלִּין, וְלֹא מִלִּין, וְלֹא
עַד מֵאָה מִלִּין, אֲלֵא עַד מֵהֶלֶךְ חֲמֵשׁ מֵאוֹת שָׁנִים,
וְלֹא עַד רִקִּיעַ רֵאשׁוֹן וְשָׁנִי, אֲלֵא שֶׁהִיא עוֹמֶדֶת לְפָנֵי
כְּסֵא הַכְּבוֹד וְכוּ', עֵינַי שָׁם; עֲמֵד וּרְאֵה וְהִתְבּוֹנֵן,
כִּינֹן שָׂרֵק נִכְנָס בְּלָבוֹ שֶׁל אָדָם אֵיזָה הִרְהוּר וְרִצּוֹן
טוֹב לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה, הוּא תִּכְף-וּמִיָּד עוֹלָה בְּכָל
הָעוֹלָמוֹת, וְעוֹמֵד אֶצֶל כְּסֵא הַכְּבוֹד; עַל-כֵּן אֲהוּבִי,

אחי היקר, אם נכנסה בך מחשבה של לחזור בתשובה, תדע שאתה כבר עומד לפניו יתברך, ועל-ידי-זה תוכל באמת לחזור אליו יתברך, ואל תאמר שירידתך ונפילתך כל-כך גדולה, שאתה כבר לא יכול בשום פנים לחזור אליו יתברך, אל תאמר זאת כלל, כי בפרוש אמרו חכמינו הקדושים (פסיקתא דרב כהנא, פרק כה): "שובה ישראל עד ה' אלקיך" (הושע יד, ב), אפלו כפרת בעקר, אדם עומד ומחרף ומגדף בשוק, והקדוש-ברוך-הוא אומר לו: עשה תשובה ביני לבינך ואני מקבלך, כי כל-כך חשובה אצלו יתברך תשובה. וכן אמרו חכמינו הקדושים (תנא דבי אליהו רבה, פרק ד'): אם אדם עובר עברה לפני, אם חוזר ועושה תשובה, הרי אני עמו ברחמים, ואני מקבל תשובתו, ואין אני זוכר לו אפלו מקצת עוונותיו שעשה, עין שם; כי זו מעלת התשובה, שתכף-ומיד כשאדם מכניע את עצמו לפניו יתברך, הקדוש-ברוך-הוא מקבלו בתשובה, כמאמרם ז"ל (תורת כהנים בחקתי) על פסוק (ויקרא כו, מא): "אז יכנע לבבם הערל" — לצד התשובה הכתוב מדבר, שמיד שמכניעים לבם לתשובה, מיד

בעל תשובה

כט

אני חוזר ומרחם עליהם, כי זה מה שהקדוש-
ברוך הוא רוצה, שאדם יכניע את עצמו לפניו, ואז
הוא מקבלו בתשובה, אפלו שפכו עשה מה
שעשה; ולכן ראה אהובי, אחי היקר, לחזק את
עצמך בכל מיני אפנים שבעולם לשוב בתשובה,
ואל יטעה אותך יצרך כאלו לך אין כבר שום
תקנה, כי עשית כבר מה שעשית, וקשה לך לחזור
בתשובה, ובפרט כשאתה רואה בספרים איך
שמכבידים לך את התשובה, תדע שחכמינו
הקדושים אמרו (שומר טוב, תהלים ה'): אפלו עומד
אדם ועושה גדישין של עברות, אומר הקדוש-
ברוך הוא יעשה אדם תשובה, וכמו שלא חטא, כי
הקדוש-ברוך הוא בודאי ימחל לו; ועל-כן ראה,
אהובי, אחי היקר, לקחת את עצמך בידיך, ותחזר
בתשובה אליו יתברך, ותרגיל את עצמך לדבר
אליו יתברך, ותפרש את כל שיחתך וכל מה
שעובר עליך לפניו יתברך, אשר זה עקר התשובה
— לפרש את כל שיחתך אליו יתברך, ותתודה
הרבה, כמובא בזהר הקדוש (פינחס רלא): אצטרף
לבר נש לפרשא חובוי כל חד וחד כמה דאיהו

בְּגִין דְּמֵאן דְּמִפְּרֵשׁ חֲטָאוּי לֹא אֶתְמַסֵּר דִּינִיָּה, אֲלֵא
 בְּיָדָא דְּמִלְכָּא קֹדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּלַחֲדוּי [צָרִיךְ כָּל
 אָדָם לְפָרֵשׁ אֶת חוּבָתוֹ כָּל אֶחָד וְאֶחָד כְּמוֹ שֶׁהוּא,
 כִּי מִי שֶׁמִּפְּרֵשׁ אֶת חֲטָאוֹתָיו לֹא נִמְסָר דִּינּוֹ, אֲלֵא
 בְּיָדוֹ שֶׁל הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא לְבַד], וְהַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-
 הוּא הוֹלִיךְ עִמּוֹ בְּמִדַּת הַרְחָמִים, וְחוֹמֵל עָלָיו וּמוֹחֵל
 לוֹ, וְכֵן אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (שׁוֹחֵר טוֹב, תְּהִלִּים
 קִיט): "וַיִּשְׁאַבוּ מַיִם" (שְׁמוּאֵל-א ז, כ) — וַאִילוּ מַיִם
 הָיוּ שׁוֹאֲבִים וְשׁוֹפְכִים? אֲלֵא שֶׁעָשׂוּ תְּשׁוּבָה וְשִׁפְכוּ
 לָבָם כַּמַּיִם לְפָנָי הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא בְּתְּשׁוּבָה שְׁלֵמָה
 וְהוּא קִבְּלָם, כִּי אֲצִלוּ יְתִבְרֵךְ מְאֹד חֲשׁוּבָה תְּשׁוּבָה
 וְתִפְלָה וְצְדָקָה שְׁאָדָם מְקַבֵּל עַל עֲצָמוֹ; וְעַל-כֵּן
 רָאָה, אֲהוּבִי, אַחֵי הַיְקָר, לְקַחַת אֶת עֲצָמְךָ בְּיָדֶיךָ,
 וְאֵל תִּתְיַאֵשׁ, וְאַף שֶׁכָּבֵר עָבַר עָלֶיךָ בְּחַיֶּיךָ מֵהַ
 שֶׁעָבַר, רָאָה לְקַבֵּל עַל עֲצָמְךָ קִבְּלָה חֲזָקָה לְשׁוּב
 בְּתְּשׁוּבָה אֲמִתִּית, וְלֹא לַעֲשׂוֹת אֶת הָרַע שֶׁעָשִׂיתָ עַד
 עַכְשָׁיו, וְתִתְפַּלֵּל הַרְבֵּה אֵלָיו יְתִבְרֵךְ, וְתִסְפֹּר לְפָנָיו
 יְתִבְרֵךְ אֶת כָּל מֵה שֶׁעָשִׂיתָ, וְתִתְוַדֶּה וְתִתְחַרֵּט עַל
 כָּל מַעֲשֵׂיךָ, וְתִתְחִיל לַעֲשׂוֹת צְדָקָה וְחֶסֶד, וְאִז
 תִּרְאֶה אֵיךְ שֶׁתִּהְיֶה נֹעֶשֶׂה כְּלִי לְהַמְשִׁכַת הַשְּׂכִינָה

לא

בַּעַל תְּשׁוּבָה

בְּעוֹלָם, וְכֵן תִּמְשֹׁךְ עָלֶיךָ רוּחַ טְהוֹרָה וְרוּחַ תְּשׁוּבָה
אֵלָיו יִתְבָּרֵךְ, שְׂיִכַּנְס בְּךָ אוֹר נוֹרָא וְנִפְלָא מְאֹד, עַד
שִׁתְּזַכֶּה לְהַכְּלִיל בּוֹ יִתְבָּרֵךְ; אֲשֶׁרִי מִי שְׂשָׂם דְּבְרֵינוּ
אֵלֶּה אֶל תּוֹךְ לְבוֹ, וְאִז טוֹב לוֹ כָּל הַיָּמִים בְּזֶה וּבְכָא
לְנִצַּח.

תָּם וְנִשְׁלָם, שְׂבַח לְאֵל בּוֹרָא עוֹלָם!

גם צריך לדעת, שכשבא לטהר ולעשות תשובה
אומרים לו המתן, הינו אף שהוא צריך למהר
מאד להמלט על נפשו לברח מתוך החשף,
אף-על-פי-כן אל יבהלוהו רעיוניו בשרואה
רחוקו מתפלה ומכל הדברים שבקדשה, כי
ההכרח להמתין עד שיזכה לתקון גמור כזה,
בחינת הבא לטהר מסייעין לו וכו', אומרים לו
המתן, והבן:

(לקוטי-מוהר"ן, חלק א', סימן ו')